

DISTRIBUCE KONTAMINOVANÝCH MÍST VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP ZLÍNSKÉHO KRAJE PODLE VYHODNOCENÝCH KATEGORIÍ PRIORITY

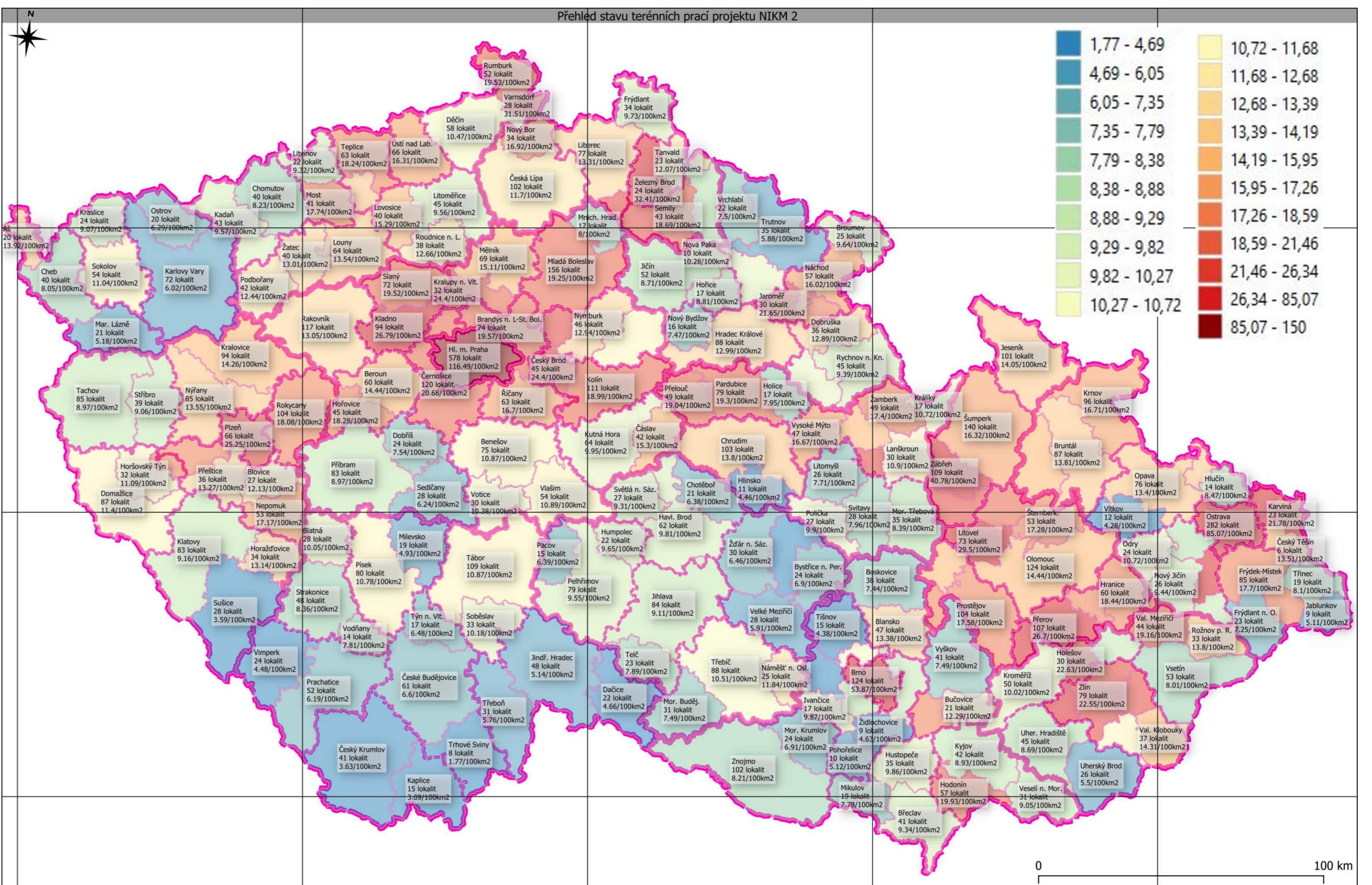
Ministerstvo životního prostředí

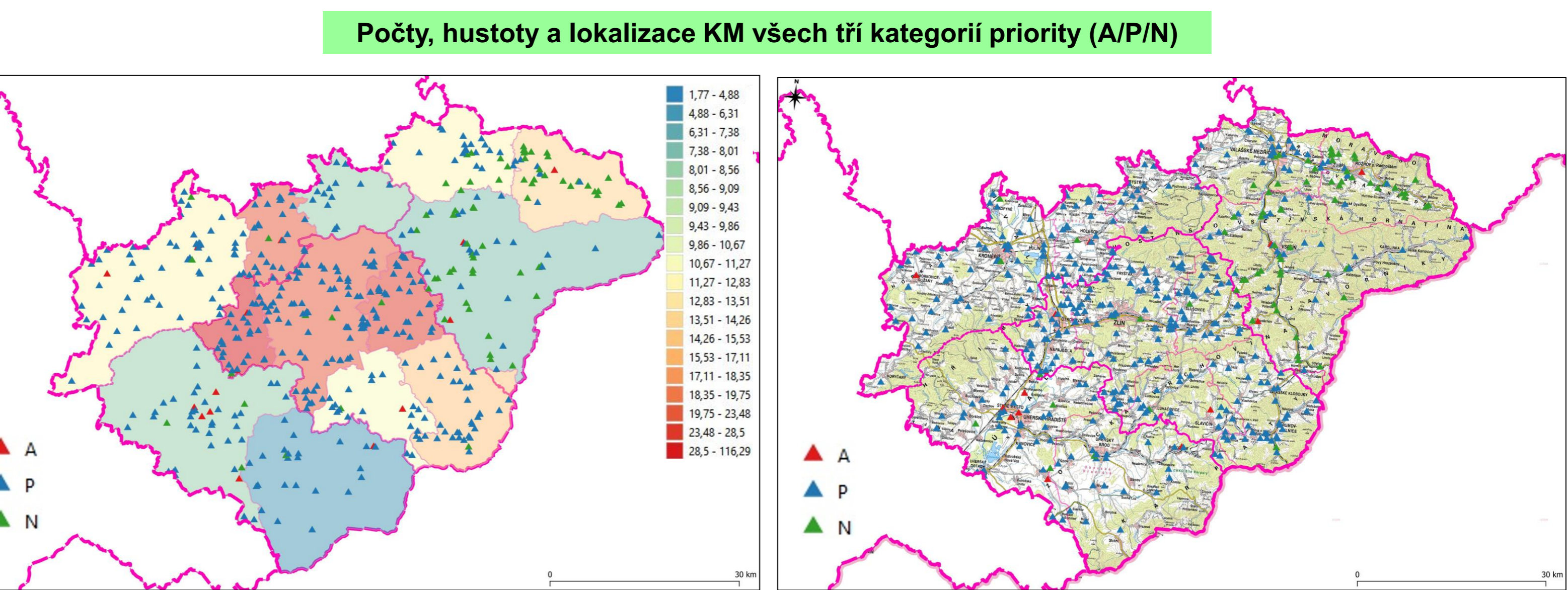
Inventarizace kontaminovaných míst (projekt NIKM 2) byla v prosinci 2021 dokončena na 100 % plochy ČR (77 okresů). Představujeme výstup týkající se distribuce evidovaných / inventarizovaných kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst (KM; PKM¹) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (SO ORP) s již dokončenou inventarizací. Projekt inventarizace vč. krajských zpráv a zpráv za celé území ČR byl dokončen 31.12.2021. Inventarizovaná plocha je menší než plocha ČR – inventarizace se neprovádí na území vojenských výcvikových prostorů.

Pro jednotlivé SO ORP uvádíme grafický výstup zachycující lokalizaci a hustotu KM (vyjádřenou jako počet/100 km²) pro jednotlivé kategorie resp. skupiny kategorií priority vyhodnocené podle Metodického pokynu MŽP č. 1/2021. Každá hodnocená lokalita je jednoznačně zařazena do kategorie podle toho, jaký další postup vyžaduje v závislosti na její předpokládané či ověřené kontaminaci a na důsledcích či možných důsledcích této kontaminace pro lidské zdraví a životní prostředí. Jsou rozlišovány tři základní kategorie lokalit - lokality kontaminované (A), potenciálně kontaminované (P) anebo nekontaminované (N). Každá z těchto tří základních kategorií je ještě podrobněji členěna. Lokality kategorie A1, nebo A2 či A3 jsou ty, u nichž kontaminace znamená existující a potvrzený problém. U lokalit P1 až P4 znamená kontaminace problém potenciální, není dostatek informací pro definitivní závěry. Skutečnou závažnost kontaminace musí u této kategorie ověřit průzkum a/nebo analýza rizik. Lokality kategorie N0, N1, N2 nevyžadují žádný zásah. Nižší uvedená tabulka (viz příloha 1 k MP MŽP) obsahuje podrobnosti ke kategorizaci KM.

Počty a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP po dokončení inventarizace - stav k prosinci 2021 (100 % území ČR)

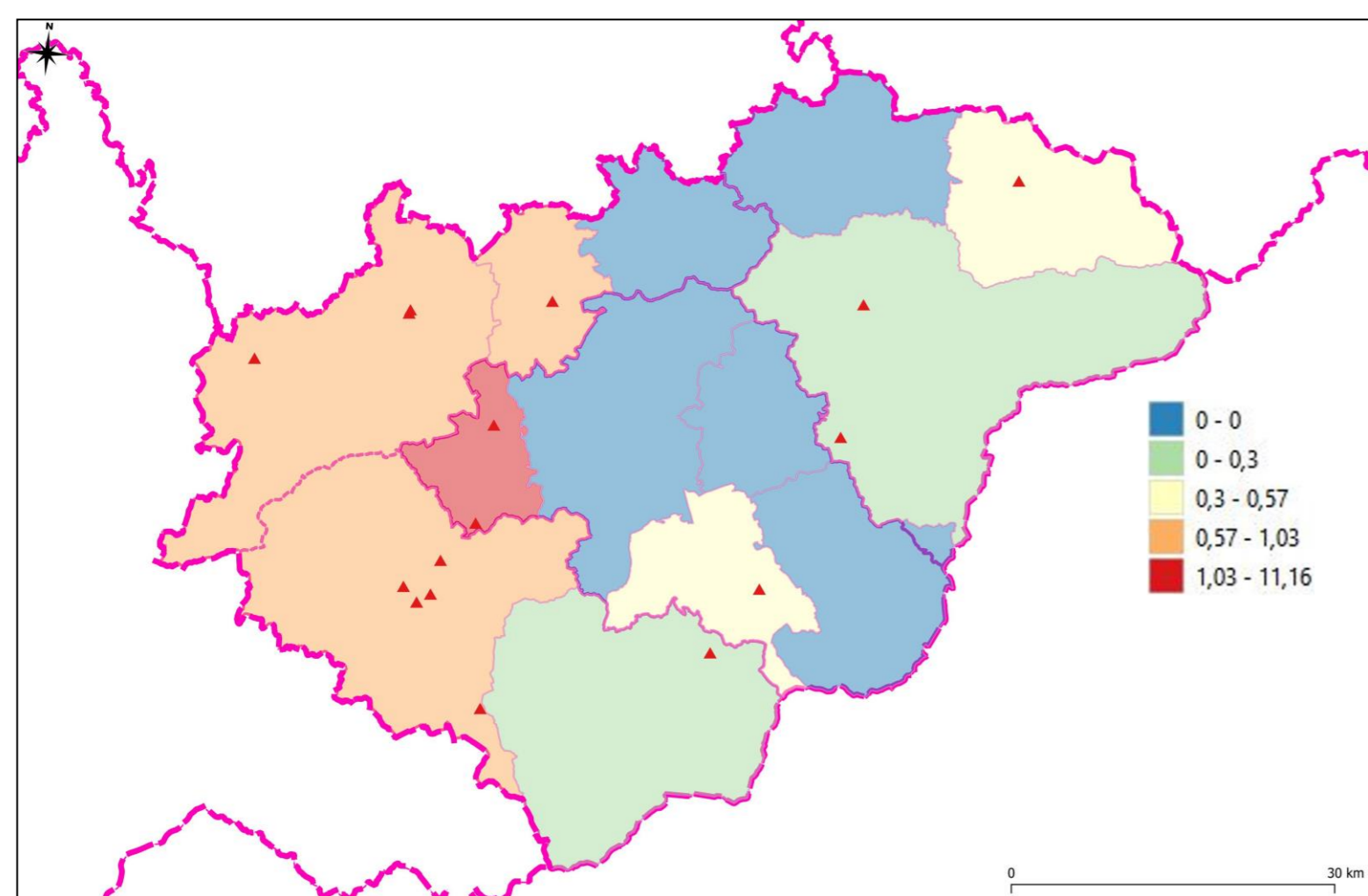
Lokalizace a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP Zlínského kraje podle kategorií priority

Tab. R1 – KLASIFIKAČNÍ MATRICE		Kategorizace kontaminovaných míst podle dalšího postupu		
1	2	3	4	5
situace v lokality: charakteristika prozkoumanosti lokality a aktuálních či potenciálních důsledků kontaminace	charakter dalšího postupu	kód priority	základní kód	řád priority
- potvrzeno aktuální neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví ² , vyplývající z kontaminace lokality při jejím současném způsobu využívání, nebo - potvrzeno šíření kontaminace, hrozící vznikem neakceptovatelného zdravotního rizika	nápravné opatření ¹ je nutné	bezodkladně nutné	A	3
- potvrzena kontaminace nad úroveň legislativou stanovených koncentračních limitů ^{2,3} nebo - nemožnost využívání lokality v souladu s platným územním plánem ⁴ , nebo - je potvrzeno šíření kontaminace ze znečištěné lokality	nápravné opatření ¹ je žádoucí	nutné	A	2
kontaminace je potvrzena, není aktuální riziko pro lidské zdraví, není riziko pro lidské zdraví ani rozpor s legislativou, avšak jde o obecný nesoulad se zájmy ochrany životního prostředí nebo s jinými zájmy, chráněnými podle zvláštních předpisů ⁵	nápravné opatření ¹ je nutné je průzkum kontaminace	na lokalitu je tedy nutno nahlížet jako na potenciálně kontaminovanou	P	4
informace pro hodnocení a pro definitivní závěry – zatím nelze vyloučit nezbytnost nápravného opatření	kontaminace je potvrzena orientačním vzorkováním, avšak nedostatečný rozsah informací neumožňuje definitivní závěry	nutný je průzkum kontaminace	P	3
kontaminace je potvrzena, není aktuální riziko pro lidské zdraví, není rozpor s legislativou či s jinými zájmy, zatím však neznáme, zda se kontaminace šíří či nikoliv - nutnost nápravného opatření zatím nelze vyloučit	nutný je další monitoring vývoje kontaminace v čase	na lokalitu je tedy nutno nahlížet jako na potenciálně kontaminovanou	P	2
kontaminace, která by mohla znamenat vznik neakceptovatelného zdravotního rizika v případě změny funkčního využívání lokality či dotčeného okolí na více citlivé ve srovnání s využitím současným ⁶	nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality	nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality	P	1
nádpozadová, avšak nízká kontaminace – žádné zdravotní riziko, žádný rozpor s legislativou či s jinými zájmy, žádné omezení multifunkčního využívání lokality	není nutný žádný zásah	není nutný žádný zásah	N	2
známá historie využívání lokality prakticky vylučuje riziko kontaminace nad úroveň pozadí			N	1
průzkumem je potvrzena neexistence kontaminace nad úroveň pozadí			N	0

¹ Pod pojmem nápravné opatření je zde nutno rozumět všechny možné druhy zásahu, vedoucího k redukcí rizik. Tedy nejen sanaci kontaminace, ale i vhodné náhradní řešení (například zajištění nezávadné pitné vody z náhradního zdroje, nebo změna funkčního využívání území).
² Překročení legislativou stanovených koncentračních limitů pro potraviny či pro pitnou vodu se považuje vždy za neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví.
³ Jakýkoliv legislativou definovaný koncentrační limit, vztahující se ke kontaminované složce životního prostředí.
⁴ Například: využívání lokality podle územního plánu by znamenalo neakceptovatelné zdravotní riziko. Jiný příklad: skládka blokuje zástavbu území podle územního plánu.
⁵ Zavedením této kategorie se zohledňuje kontaminace, jejíž sanaci budeme považovat za žádoucí, ale jejíž nutnost nedokážeme jednoznačně vyžadovat na základě existující legislativy ani analýzy rizik. Otvírá se tím například možnost, uplatňovat přírodní metrika v přírodní rezervaci ve srovnání s průmyslovou krajinou. Lze v takových případech předpokládat obecnou shodu v zájmu na snížení kontaminační zátěže.
⁶ Například: v rámci platného územního plánu změna administrativní budovy na dětskou školkou. Jiný příklad: změna územního plánu z průmyslové zóny na zónu bytové výstavby.

Hustoty a lokalizace KM kategorie A

Počty kontaminovaných míst ve Zlínském kraji podle kategorií priorit jsou uvedeny v tabulce:

Kategorie priority	Počet lokalit	%
A	16	3,24
P	403	81,58
N	75	15,18
celkem	494	100,00

Těžšíste výskytu lokalit kategorie A z pohledu hustot je na západě kraje – ve SO ORP Otrokovice, Holešov, Kroměříž a Uherské Hradiště. Co do počtu vyniká SO ORP Uherské Hradiště – 5 lokalit. Kontaminovaných míst, na kterých je nutné nebo žádoucí provést nápravné opatření, tj. kategorie A (A3, A2, A1), je celkem 16 a představují 3,24 % všech lokalit.

Výskyt lokalit kategorie P je z pohledu hustot největší v centru, na severozápadě a jihovýchodě kraje – ve SO ORP Vizovice, Zlín, Holešov, Otrokovice, Kroměříž a Valašské Klobouky. Z hlediska počtu vynikají SO ORP Zlín (77) a Kroměříž (53). Celkem je v kraji 403 lokalit této kategorie (P4, P3, P2, P1), tj. 81,58 % počtu lokalit všech kategorií. Obvyklý další postup u této kategorie je provedení průzkumu znečištění horninového prostředí a analýza rizik.

Výskyt lokalit kategorie N je z pohledu hustot nejvyšší na severovýchodě – ve SO ORP Vsetín, Rožnov p. R. a Valašské Meziříčí. Nejvyšší počty vykazují SO ORP Vsetín (29) a Rožnov p. R. (25). Lokalit této kategorie (N2, N1 a N0) je celkem 75 což je 15,18 % všech lokalit. Jedná se o lokality, kde není nutno realizovat nápravná opatření nebo, kde již nápravná opatření byla úspěšně dokončena. Z hlediska dalšího využití území není nutné zachovávat na lokalitách institucionální kontrolu.

Nejvíce známých všech tří kategorií je ve 3 z 13 SO ORP - ve SO ORP Zlín (79 lokalit), Kroměříž (58 lokalit) a Vsetín (53 lokalit), což je 190 lokalit, tj. 38,46 % všech lokalit v kraji.

¹ Poznámka: potenciálně kontaminovaná místa jsou taková, kde můžeme znečištění horninového prostředí předpokládat na základě informací o historii využívání lokality nebo podle dalších indicií, kontaminace však zatím není vzorkováním potvrzena.

Podrobnosti k jednotlivým lokalitám je možné vyhledat v databázi Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) – <http://sekm.cz>. Souhrnnou tabulku záznamů KM pro jednotlivé SO ORP je možno exportovat ve formátech .xlsx a .json.

Závěr:

- Pouhý počet kontaminovaných míst bez zohlednění jejich priorit není vhodný jako indikátor „ekologické zátěže“ pro zvolené správní obvody. Dosavadní zkušenosti s odstraňováním kontaminace z horninového prostředí a lidského zdraví kontaminantů zjištěnými v evidovaných KM bude v pozitivní relaci s očekávatelnými nutnými náklady na průzkum a sanaci KM. Hlavní část nákladů, odvoditelných od již uskutečněných průzkumných a sanačních projektů, bude vázána na kontaminovaná místa kategorie A.
- U lokalit kategorie P lze předpokládat po provedení průzkumu kontaminace a analýzy rizik podstatnou redukci jejich počtu a převedení pouze menší části dnes evidovaných lokalit do kategorie A.
- Z hustot a z počtu kontaminovaných míst ve SO ORP Zlínského kraje lze dovodit vyšší kontaminační zatížení území v centru, na severozápadě a jihovýchodě kraje, v menší intenzitě také na severu – ve SO ORP Rožnov p. R. a podle počtu lokalit s kategorií A také na jZ – ve SO ORP Uherské Hradiště. Nižší kontaminační zatížení je ve SO ORP Vsetín a Uherský Brod, což je dáno vyšším podílem přírodní krajiny.

Podklady a zdroje:
 Szurmanová Z., Záruba O., Vodičková E. et al. (2021): Krajská zpráva – Zlínský kraj. Manuskript, 2021, Projekt NIKM 2. Společnost DEKONTA, VZ Ekomonitor, GEOTest – NIKM 2.
 Metodický pokyn MŽP pro práci se systémem SEKM 3. Věstník MŽP, ročník XXXI, leden 2021, částka 1, Metodické pokyny a dokumenty.
 Podklady a operativní dokumentace CENIA k projektu NIKM: <http://sekm.cz>